

GYŰLÖLET A SZÖNYEG SZÉLÉN, GYŰLÖLET MEGDICSŐÜLTEN

GAUSZ ANDRÁS

Kezdjük egy idézettel! Idézzünk egy költőt! A költők ugyanis, ha jól teszik dolgukat, fején találják a szöveget. Vagy legalábbis sejtetni engedik, merre található az a hely, amelyen az a bizonyos szög, amelyet illene nekünk is jól a fején találunk, fellelhető!

Így szólott tehát a költő:

„Dem Geier gleich,
Der auf schweren Morgenwolken
Mit sanftem Fittig ruhend,
Nach Beute schaut,
Schwebe mein Lied!”

Nyersfordításban:

Mint a dögkeselyű,/
Amikor a reggel ólmos felhőin/
Könnyű szárnyakkal pihenve,/
Zsákmány után kutat,/
Úgy szálljon dalom!

Nos, dögkeselyűk hangján szólalunk-e meg, amikor a gyűlöletről valami emberit, valami jót akarunk mondani? Vagy amikor fittyet hányva a közvéleményre, ennél is tovább megyünk, és egyenesen a gyűlölet dicséretébe kezdünk?

A mindennapok hangja, mihelyst felsejlik előtte, mire is irányul kérdésünk, ellentmondást nem tűrően, azonnal közbevág: „Aki a gyűlölet dicséretét zengedezi, olyan, mintha dögkeselyűk hangján szólalna meg!”

Majd, hogy érzékeltesse, nem babra megy a játék, így folytatja: „Bizonyos hangokra, bizonyos szavakra oda kell figyelnünk! Másoktól pedig, odafigyelve, el kell határolódnunk! A gyűlöletet dicsérorók olyan hangokat ütnek meg, amelyektől elhatárolódnunk illik!”

Határolódjunk tehát el a gyűlölettől? Úgy, ahogyan a médiumokra hallgató egyszerű földi halandók, az olvasottabb intelligencia, de még tán legkiválóbb professzoraink és akadémikusaink is teszik? Eszünkbe se jusson a gyűlölet dicséretébe fogni?

„Igen! Igen! Határolódj csak el! A gyűlölettől határolódjatok csak el!” – szólal meg újra a mindennapok hangja, megint csak határozottan, megint csak ellentmondást nem tűrően.

De hát a gyűlölet itt van! Része modern világunknak! Része mindennapjainknak! Jön, jön mindenünnen! Az utcáról, a napi sajtóból, az elektronikus médiumok híradásaiból, a szórakoztató filmipar kínálataiból. Része annak az isteni tökéletességnek, amelyben benne élünk! Nem csukhatjuk be szemünket! Mert ami itt van, nyilván okkal van itt. Ennek okán pedig számolnunk is kell vele! Semmi, az égvilágon semmi sincsen itt csak úgy pusztán önmaga által, minden ok nélkül! Tisztán, hideg fejjel kell ítélkeznünk! Még a gyűlöletről is!

„Csak ne dicsérd! Csak ne dicsérd a gyűlöletet!” – vág közbe megint, megint csak határozottan, megint csak ellentmondást nem tűrően a mindennapok hangja.

Mit tegyünk tehát? Mit tegyünk, ha egy olyan konferenciára tévedünk, amelynek témája a gyűlölet? Mondjuk mi is azt, amit a médiumok, a szóbeszéd mond? Vagy egyszerűen csak ismétljük meg újra azt, amit a múlt nagy filozófusai egykoron mondtak, és amit talán már ők is csak unos-untalan ismételgettek? Álljunk rá mi is olyan gondolatmenetekre, amelyeken korunk legnagyobb tekintélyű tudósai, professzorai és akadémikusai erőlködnek? Vagy vegyük utunkat más irányba? Szólaljunk meg, mit sem törődve a szóbeszéddel, döggeszelytük hangján?

Tisztán kell látnunk! Kezdődjék tehát az előadás!

I.

A gyűlölet emberi dolog. Mindig volt, és mindig lesz. Bennünk lakik. Része mindennapjainknak. Emberi természetéből kell kivetkőznie annak, aki gyűlöletétől akar megszabadulni. Vannak persze, tán nem is kevesen, akik másként gondolkodnak. Úgy vélik, megszabadulhatnak, és mások is megszabadíthatóak gyűlöletüktől. Szigorú önfegyelemmel, a legtöbbször valamilyen eszme szolgálatában. Azt gondolják, az ember kibújhat, kivetkőzhet önmagából. Vagy legalábbis valamilyen álarcot húzhatnak magára. Úgy vélik, az emberi természet megváltoztatható.

Kétségtelen, vannak ilyenekre is példák. Szinte nincs olyan kor, amelyben ne jelenne meg, ne ütne fel fejét néhány nagyhatású megváltoztató. És valamit talán meg is változtatnak. Néhány különleges individuum személyiségjegyei, olykor-olykor kétségtelenül rányomják bélyegüket adott korokra. Az ilyenek talán nem is gyűlölnék. Vagy legalábbis képesek elhithetni magukról, hogy senki iránt nem éreznek semmiféle gyűlöletet sem. De a rendkívüli individuumok megnyilatkozásai nem a kor szellemiségének hangját adják vissza. Hatásuk persze lehet. De félő, hogy csak igen szűk körben, és általában nagyon rövid ideig. Az ember alapvető természete ugyanis aligha változ-

tatható meg. Az emberek többsége, bármilyen erős is a megigazulás iránti vágy, az erkölcsi parancs, megőrzi alapvető emberi mivoltát. És ezért, ha kell, mert emberi, gyűlölni is tud. Okkal, és talán sokszor – a felszínes szemlélő számára legalábbis úgy tűnik – ok nélkül. A gyűlölettől, mivel alapvető emberi érzésről van szó, valószínűleg sohasem szabadulhatunk meg.

Igaz, a gyűlöletnek ezerféle módja van! Nem gyűlölünk egyformán!

Egyesek szeme például vérben úszik, amikor kitör belőlük gyűlöletük. Fejük vörös, ereik nyakukon megdagadnak, kezük ökölbe szorul, hangjuk határozott, érzelmekkel fűtött, ellentmondást nem tűrő. Ömlik belőlük a szó. Szavaik megválogatásában, heves, eltökélt argumentációikban kormányozhatatlanok. Láthatóan érzelmek vezetik őket. Nevezzzük a gyűlöletnek ezt a formáját egyenes, becsületes, bátor gyűlöletnek. Egyenesnek közvetlensége miatt hívhatjuk. Az ilyen gyűlölő ugyanis, általában valamilyen sértésre hivatkozva, szinte mindig azonnal, egyenesen reagál. Becsületesnek azért mondhatjuk, mert a gyűlölő gyűlöletében őszintén feltárulkozik. Nem mond mást barátai, mint a gyűlölt fél előtt. Nem rejti véka alá véleményét. Az ilyen gyűlölők a legtöbbször bátrak is. Ne gondolja senki, hogy az őszinte feltárulkozáshoz nem kell bátorság! A tiszta hang, amióta csak világ a világ, mindig komoly kockázattal járt!

Más gyűlölők visszafogottabbak. Kezüik nem szorul ökölbe, hangjukat nem emelik fel. Gyűlöletüknek nincsenek látványos jelei. Józanok, megfontoltak, tárgyilagosak. És általában csöndesek. Csak fejüket hajtják le egy kissé a megszokottnál talán valamivel gyakrabban. Mintha valamilyen nagy világfájdalom lakna bennük. Mintha lehajtott fejükön a szomorúság jelei látszanának. Nem néznek mások szemébe, s kiváltképp nem néznek annak szemébe, akit éppen gyűlölnék. Ügyelnek is rá, hogy ne kelljen senki szemébe se belenézniük. A figyelmes vizsgálódók azonban rájuk pillantva azonnal megérzik, hogy itt valami nincs rendjén. Ideges tekintetük, állandóan menekülő szemük árulja el őket. És szemük mélyén a sötét árnyak is erről tanúskodnak. Gyűlölnék. Legyen ennek a második fajta érzelmi megnyilatkozásnak tanácsalanságból származó, sunyi gyűlölet a neve.

Megint mások megint másként gyűlölnék. Még a szemük sem sötétül el. Derűsek, udvariasak, áldozatkészek. Kiegyensúlyozottságuk, úgy tűnik, sosem hagyja cserben őket. Megalázzhatják őket: ettől csak még udvariasabbak, még áldozatkészebbek lesznek. Egyenesnek, becsületesnek, derűsnek, tisztának akarnak látszani. Olyanoknak, mint akiknek semmiféle gyűlölet sem lakozik szívében. Nagyon ügyelnek is arra, hogy mindenki ilyennek lássa őket! És talán épp ez a nagy igyekezet, ez a mindenki felett álló nagy jóindulat teszi gyanússá őket! Viselkedésükben ugyanis, ez előbb-utóbb szinte mindig kiderül, van valami természetellenesség. Döntéseik árulják el

őket. Azt követően, hogy a döntéseik mögötti szándékok is láthatóvá lesznek. Gyűlölnék! Mégpedig nem is akárhogyan!

Jóindulatuk, előbb-utóbb fény derül rá, számítások eredménye. Baráti kapcsolatokat építő gesztusaik, mosolyaik, előbb-utóbb erre is fény derül, szintén szigorú számítások beteljesítései. Pózolnak. Udvariasságuk és áldozatkészségük póz. Hiába regélnek szép regéket igazságsógról, emberi jogokról, magasztos, morális, társadalmi célokról. Regéik is pózok. Igazából semmire és senkire sincsenek tekintettel. Semmibe veszik a tényeket. No, és semmibe veszik azokat is, akik előtt pózolnak. Erkölcsökről beszélnek ugyan, de erkölcsaik is pózok. Senkit sem sértenek meg, de ez is csak póz. Nem tisztelik felebarátaikat. Akkor sem, ha történetesen éppen igazat mondanak. Igazmondásuk is póz. Csak mosolyognak és mosolyognak. Figyelmüket pedig mindeközben egy jól körülrajzolható célra összpontosítják. Helyzetükre, lehetőségeikre. Azokra a lehetőségekre, amelyeket adott körülmények között, az éppen adott hatalom kínál fel. Csak pozícióik, a hatalmi hierarchián belül betöltött helyük érdekli őket. Ami útjukban áll, félreállítják.

„Értékes? Értéktelen? Kit érdekel?! Ami utunkban áll, azt félreállítjuk!” – így beszélnek, így sugdolódnak egymás közt. Nevezzük a gyűlöletnek ezt a harmadik fajtáját aljas gyűlöletnek!

Ezerféle színben virágzik a gyűlölet. Minden egyes színre, minden egyes árnyalatra persze nem térhetünk ki. Egy sajátos hangra azonban feltétlenül oda kell figyelniünk. Egy gyönyörű, emelkedett hangra. „Lehetséges egy jobb világ! Egy olyan világ, amelyben semmiféle gyűlölet sem létezik!” – így énekel ez a gyönyörű, emelkedett hang. És ez a hang szívekhez szól! Meglágyítja a megkeményedett, jóhiszemű emberek szívét. Szírének énekelnek így. Az ilyen gyönyörű hangok szinte mindig szírének felől jönnek. Még akkor is, ha énekükből egyébként hit, nem is akármilyen hit árad. Vannak is ennek okán, nem kevesen, akik hisznek a szírének szólamaiban. Különösen a magas kultúrájú intelligencia szokása, mert ugyebár a becsületes gyűlölet esetükben derogál, no és mert kiválóságaikat, előnyös oldalait illik, célszerű mutogatni, hogy hitelt ad az ilyen énekeknek. Néhányan, tudva, vagy tudatlanul, addig mennek, hogy maguk is szíren-énekekbe kezdenek. A magas kultúrájú intelligencia műveltebb tagjai persze azonnal fölismerik a szírének hangját. Tudják, vagy legalábbis érzik, bizonyos szintű gyűlölet elkerülhetetlen. Gyenge pillanataikban, kissé szegyenlősen, óvatosan bevallják: bennük is lakozik egy jó adag gyűlölet. Gyűlölnék. Persze nem becsületesen, mint az alacsony műveltségű tömegek, hanem úgy, ahogyan a magas kultúrájú intelligenciához illik, számíttással, aljas módon.

II.

A gyűlöletet fejlett, modern világunkban, sokan, nagyon sokan megvetendőnek érzik. Olyannak, amelyről szép szólamokat csak döggeszélyűk énekelhetnek. Nem a különféle módon megnyilatkozó gyűlölettel van gondjuk, a gyűlöletet általában vetik meg. Korunk szóhasználata ugyanis, valamilyen oknál fogva, nem tesz különbséget becsületes, sunyi és aljas gyűlölet között. A gyűlöletet egyszerűen csak gyűlöletnek veszi. Amit pedig nem szokás gyűlöletnek venni, az nyilván nem is gyűlölet. Korunkban ez így szokás.

A szirének pedig mindeközben csak énekelnek és énekelnek. Dalaik pedig befogadó fülekre találnak. Befogadják, befogadjuk a gyönyörű hangokat. Jó hallgatni őket! Hallgatunk is reájuk! A szirének aktivitása Magyarországon, már egy jó ideje, rendkívül erős. Ők énekelnek mindenütt. Nótáik jelen vannak a nyomtatott sajtó hasábjain, fel-felcsendülnek a teátrumok falai között, ezeket visszhangozzák a rádió és a televízió csatornái. Énekük hatásainak nyomai olykor-olykor még a nagy tudású tudós professzorok és akadémikusok értekezéseiben is fellelhetőek. Énekek, gyönyörű énekek terelik gondolatainkat. Szirének éneke járja át az emberi agyvelőket. Csodálatos dallamok terelik az egyszerű földi halandókat. Csodálatos dallamok terelik a magas kultúrájú intelligenciát. És mindeközben terelődnek gondolataink is. Nyílt, ám egyre zavarosabb vizek felé. Sokan, igen sokan e dalok hatására olyannyira átszellemülnek, szemükbe nézve ez jól látható, hogy egyszerűen szégyellni kezdik egykori gyűlölködő természetüket. Valamilyen mércéhez kezdik igazítani magukat. Megnyilatkozásaikat is, érzelmeiket is. Szirének énekéhez idomulnak. Szirének énekéhez idomulunk. Olvassák, olvassuk az újságot! Nézik, nézzük a televíziót! Beállunk, beállítatunk valamilyen sorba. A természetellenesség utat tör magának. Nem gyűlölünk! Korunk erkölcsihez igazodunk! Megvetjük azokat, akiken a gyűlölet jegyei látványosan kimutathatóak. A becsületes és a sunyi gyűlölködőket vetjük meg. Az aljas gyűlölködőket, mivel a gyűlölet szimptomái rajtuk még sokat tapasztalt szemek számára is alig láthatóak, senki se bántja. Tudja is ezt jól valamennyi aljas gyűlölködő. Olyannyira, hogy már-már maguk sem sorolják magukat az igazi gyűlölködők közé. Mi több, így beszélnek, így okoskodnak egymás közt:

„Mi, aljas gyűlölködők, ha alaposabban megfontoljuk a dolgot, nem is vagyunk igazai gyűlölködők! Tegyük ezért a gyűlölet ellen! Gyűlöljük a gyűlöletet! A gyűlölet csúnya dolog! Gyűlölet! Gyűlölet! Gyűlölet!”

„A gyűlölet csúnya dolog! Gyűlölet! Gyűlölet!” – ismétli meg szólamait legelőször a magas kultúrájú intelligencia.

„Bizony csúnya dolog! Nagyon csúnya dolog!” – törleszkedik oda a magas kultúrájú intelligenciához, az aljas gyűlölködőkhöz, látványosan bólogatva, néhány nagy népszerűségnek örvendő író és költő.

„Csináljunk törvényt a gyűlöletbeszéd ellen! Becsületes gyűlölködők!” – szólalnak meg újra az aljas gyűlölködők.

„Megátalkodott becsületes gyűlölők! Csináljunk törvényt!!” – ismétli a magas kultúrájú intelligencia.

„Csúnya dolog! Nagyon csúnya dolog! Azonnal csináljunk törvényt!!” – teszi hozzá, nagy beleéléssel, időnként még az asztalra is odacsapva, néhány nagy tudású tudós professzor és akadémikus.

Majd, némi késéssel, miután már majdnem mindenki egyetért, miután majdnem mindenki bólogat, megszólalnak a kevésbé éles elméjű egyszerű földi halandók, a jobb belátásra tért sunyi és becsületes gyűlölők is: „gyűlölet!” – mondják ők is. Igaz, hangjuk kissé határozatlan, fejüket pedig, ki tudja, milyen okokból, egy kissé lehajtják.

Nagy tehát az egyetértés! A gyűlölet olyasvalami, amit meg kell vetnünk! Dögkeselyűk éneke! Tennünk kell tehát valamit a gyűlölet ellen! Az embert valahogyan, akarja, vagy nem akarja, ki kell vetköztetni önnön természetéből!

III.

Pierre Pualo Pasolini utolsó filmjének egyik képsora meztelenre vetköztetett, négykézlábra ereszkedett embereket mutat. Fialat nőket és fiatal férfiakat. Kutyapórázon tartva, lépcsőkön felfelé vezetik őket uraik elé. Az emberek lihegnek, ahogyan a kutyák szoktak lihegni. Majd uraik elé érve, felugrálóknak uraikra. Úgy, ahogyan a kutyák szoktak felugrálni gazdáikra. Az urak húst emelnek magasba. És a pórázon tartott, négykézlábra ereszkedett emberek, ahogyan a kutyák is teszik, még nagyobb lelkesedéssel ugrálnak fel.

Oscar-díjas rendezők ugrálnak így fel székiükből, amikor megtudják, ők kapták kiérdemelt díjukat. Pályázatok nyertesei ugrálnak így fel, amikor megtudják, eredményesen pályáztak. Boldogok valamennyien! Boldogok azok, akik kutyapórázon tartva elérték céljukat, és boldogok azok is, akik a kutyapórázt tartják.

Na ugye, hogy lehetséges egy gyűlölettől mentes világ! Egy olyan világ, amelyben mindenki boldog! Pasolini utolsó filmje korunk, mindennapjaink belső viszonyaira világít rá. A mindenkori hierarchia belső lényegét tárja elének.

Hierarchia! Hierarchia! Hierarchia! A hierarchia természetével mindenkinek tisztában kell lennie! A sunyi és a becsületes gyűlölőkkel épp az a gond, hogy nem tudnak kiigazodni a hierarchián. Nem ugrálnak fel lelkesen, amikor pedig fel kellene ugrálniuk! Nem úgy, mint az aljas gyűlölők. Az aljas gyűlölők értik dolgukat! Nem hajtják le fejüket, nem dühöngnek, hanem tiszta lélekkel, tiszta szívvel lelkesednek! A sunyi és az aljas gyűlölők bezzeg még a kutyatányérba dobott húsért is csak ímmel-ámmal kezdenek el küzdeni. Öröm, lelkesedés, hiába a jóindulatból odadobott falatok, nem látszik arcukon. Csoda hát, ha Pasolini az egyik ilyen kutyapórázon tartott, meztelenre vetköztetett, lelkesedésre képtelen fiatalember hátát szöges korbáccsal véresre veret-

teti? Csoda hát, ha Pasolini egy ilyen orrát lógató, meztelenre vetköztetett nő tésztájába hegyes vasszögeket gyúrat bele, hogy, miután a nő ráharapva a tésztára, érzi, ömlik szájából a vér, fájdalmasan felüvöltön? A hierarchia természetével, modern világunkban, mindenkinek tisztában kell lennie!

IV.

Szóhasználatunkat különböző erők formálják és alakítják. Jól meg kell válogatnunk szavainkat. Nem beszélhetünk akárhogyan. Beszédünket felügyelik, szóhasználatunkat felügyelik, gondolkodásunkat felügyelik. A mindennapok hangja, a szóbeszéd avatkozik bele mondataink megformálásába, okfejtéseinkbe. Igaz, ez a hang nem pusztán önmaga által létezik. A mindennapok hangja is függ valamitől, a szóbeszéd is kialakul valahogyan. Szavak, szókapcsolatok rendszeres ismételtetése formálja, alakítgatja a szóhasználatot. Rendszeres ismételtetések formálják, alakítják a mindennapok hangját.

Korunkban ezt a feladatot a napi sajtó, a televízió és a rádió csatornái, az amerikai filmipar tömegfilmjei vállalták magukra. Ezek tartják kordában, rendszeres ismételtetésekkel, a szavak beszédét.

PéNZ! PéNZ! PéNZ! A szóbeszéd alakulásába globális erők avatkoznak bele. Eldöntik, mi az, amit rendszeresített ismételtetésekkel állandóan napirenden kell tartani, eldöntik, mi az, amiről az említés szintjén beszélni szabad, és eldöntik, mi az, amiről hallgatni kell. Eldöntik, mi fontos, és mi nem fontos. Megmondják, mi számít „jó”-nak, amit ennek okán természetesen mindenkinek szeretnie és tisztelnie kell, és megmondják, mi számít „rossz”-nak, amit akár – ez magától értetődő és természetes – gyűlölni is szabad. Formálják, alakítgatják szóhasználatunkat. Formálják, alakítják a mindennapok hangját. A napi sajtó, a televízió és rádiócsatornák, a filmipar ellenőrzi gondolkodásunkat.

Igaz, a szóhasználat kialakítása az iskolák katedráin, a templomok szószékein kezdődik. Jól megválogatott könyvek, olvasmányok tovább finomíthatják a szóhasználatot. Csakhogy ezt a mesterségesen kialakított szóhasználatot a napi sajtó, a televízió és rádiócsatornák, a filmipar körül tömörülő globális erők a maguk ugyancsak mesterségesen kialakított szóhasználatával képesek akár fundamentálisan átalakítani.

PéNZ! PéNZ! PéNZ! A globális erők nem csak azt mondják meg, miről szabad, és miről nem szabad beszélni, a globális erők kultúráról, minőségéről is döntenek.

„Az Oscar-díjas filmek ugye nagyon értékesek?” – kérdezi néhány filmet forgalmazó hatalmasság.

„Igen, igen! Az Oscar-díjas filmek nagyon értékesek!” – vágja rá néhány a hatalmi viszonyokon jól kiigazodó, gondosan kontraszelektált esztéta professzor.

A gyűlölet is a globális erők ügye. Ha kell, szítják a gyűlöletet, ha kell, meggyalázzák. A gyűlölet megdicsőüléséről, illetve szőnyeg szélére állításáról

döntenek. Gyűlöletre ugyanis szükség van. Mert az embernek, az egyszerű földi halandóknak is, no, és a magas kultúrájú intelligenciának is, valahogyan ki kell igazodnia világában. Mindenkinek tudnia kell, mi tiszteletre, és mi gyűlöletre méltó. Az embereknek ezért tanulniuk kell! Mindenkinek! Az egyszerű földi halandóknak, de még a nagy tudású tudós professzoroknak és akadémikusoknak is.

Tanulni! Tanulni! Tanulni! Tanulásra nagy szükség van! A legkiválóbb elmékkel persze semmi gond sincsen. Nézik a televíziót, olvassák az újságot, és tanulnak belőlük. Hezitálás nélkül, gondolkodás nélkül tanulnak. Tanulnak, mi több, jól tanulnak. Megtanulják, mi az, amit, ki az, akit tisztelniük, és megtanulják, mi az, amit, ki az, akit gyűlölniük kell. Úgy tisztelnek és úgy gyűlölnek, ahogyan az kulturált emberektől elvárható. Eligazodnak világukban. A gyűlölet-beszéd létezése modern világunkban nem gond! A médiumok, a filmipar régtől fogva pénzt, időt, energiát nem kímélve, fáradozik valamilyen modern, a kor elvárásainak megfelelő gyűlölet-beszéd kialakításán. A gond az, hogy vannak, tán nem is kevesen, akik nem követik a legkiválóbb elméket! Szinte fittyet hánynak a médiumok, a filmipar minden fáradozására! Nem úgy gyűlölnek, ahogyan modern világunkban gyűlölniük kellene! Az ilyenek kiszámíthatatlanok, esetenként még Oscar-díjas filmekkel sem lehet hatni rájuk! Sokszor olyan gyűlölet-beszédet beszélnek, amely egyszerűen nem felel meg korunk korszerű elvárásainak. Még az is előfordul, hogy azt gyűlölik, akit fennhangon dicsérniük kellene, akit pedig gyűlölniük illene, azokról dicshimnuszokat zengedeznek. Olykor-olykor még a filozófusokkal és esztétákkal is komoly gondok vannak!

V.

„Az Oscar-díjas filmek ugye nagyon értékes alkotások?” – kérdi néhány művészetekben járatlan egyszerű földi halandó.

„Igen! Az Oscar-díjas filmek nagyon értékesek!” – vágja rá néhány gondosan kontraszelektált esztéta.

„No, és az érdek nélküli tetszés? Az micsoda?” – folytatják kérdéseiket az egyszerű földi halandók.

„Badarság! Filmeket nézzetek! Oscar-díjas filmeket!” – vágják rá a gondosan kontraszelektált esztéták.

„De hát vannak filozófusok és esztéták, akik azt állítják, hogy az érdek nélküli tetszés valamilyen fontos, nagyon fontos dolog!” – így tovább az egyszerű földi halandók.

„Amerikai filmeket nézzetek! Amerikai filmeket nézzetek!” – így a gondosan kontraszelektált esztéták.